

Europa, demokrati og oplyst sanselighed¹

Det gælder også for himlen over Europa: "The sky is without limits"
(kommentaren til uge 24, inspireret af en reklame for en luftguitar)

Vil du være del af himlen, må du overgive dig til den grænseløse sanselighed, betale prisen, opgive grænserne mellem dig og den anden. Du må opgive dig selv for rusen. Det er farligt. Og for at forstå, hvor farligt det er, så må du lære at skelne mellem det "at iagttage og det ikke at iagttage": At iagttage er at skelne, at gøre forskel, sætte grænser, diskriminere, træde ud og gå på afstand.

Det kan godt være at kærligheden er resultat af, at de elskende netop har glemt forskellen mellem hinanden i kærlighedens funktion. I hinandens arme, i kærlighedens sanselige funktion, er de elskende som hinandens tæller og næver, hvor de har glemt forskellen på den ene side af ligningen. Resultatet, hvor de står, på den anden side af lighedstegnet, er den ureflekterede oplevelse, sanselighed.

Men på afstand af hinanden under himlen, med tabet af hinanden for sig, står de elskende og længes, hver især uden skygge af chance for at glemme forskellen mellem sig selv og den anden. Den klare iagttagelse af forskellen melder sig under det skarpt differentierende lys, refleksionen, iagttagelsen.

Sanseligheden er ikke ubetinget, strukturløs eller tilfældig. Den seksuelle begejstring hos f.eks. den tidligere chef for IMF, Verdens monetære fond, Dominique Strauss-Kahn, da han voldtog en nigeriansk indvandrepige på et mondænt hotel i New York, faldt på baggrund af hans helt egne sanselige betingelser.

Man må gå ud fra, at han i mange situationer kan være mere end et almindeligt selvbevidst menneske, fordi han netop lever af og på det at præsentere sig, af det at beherske sig selv kommunikativt. Men det, at han ødelagde mulighederne for at blive Frankrigs præsident ved at voldtage en afrikansk stuepige, vidner om, at den seksuelle lyst hos ham er kombineret med lysten til magt, på en måde der netop falder uden for hans magt; Han ødelagde sin politiske karriere i en rus, hvor

---

¹ Lagt på nettet første gang d. 18/6 2011

det seksuelle ikke lod sig adskille fra lysten ved fysisk magt over en ung sort kvinde.

Den seksuelle nydelse hos et ungt par, der glemmer sig selv i hinandens arme, er af en anden natur, end hos en 50-årig mand med højeste autoritet inden for IMF, når han voldtager en ung smuk sort kvinde. De unge menneskers begejstring for hinanden hviler i deres fysik og gensidighed, hvor den gamle mand helt ensidigt nyder sin egen tilfredsstillelse ved at kunne lade sin sæd på kvinden på trods af kvindens følelser for ham. Hvor lysten er gensidig, og hvor den andens lyst ved ens egen til denne virker på den anden, som dennes, er der selvfølgelig masser af forudsætninger og strukturer på spil, lige som den gamle mands hele konstitution sammen med den sorte kvindes er del af voldtægten, strukturen i den sociale begivenhed, som en voldtægt er. Den første relation er ikke en magtrelation, som den anden. Lysten er helt på den gamle socialistiske præsidentkandidats side. Han elsker sin egen magt, som bekræftes af hans orgasme, og af kvindens modvilje; Han bekræfter sig ved det at sætte sig igennem "på trods".

Disse forskelle kan reflekteres, erfares og iagttages. Det beskrevne kan ikke gengives. Kærligheden og rusen kan ikke gengives, og beskrivelsen har ikke sin sandhed i at svare til det beskrevne. Men meningen, og forståelsen for det beskrevne, som den viser sig igennem beskrivelsen, er resultat af refleksionen, den udarbejdede meget distancerede bevidste omgang med begreber, semantiske forskelle og de indikationer og betydninger, der kommer til udtryk herigennem. Beskrivelsen handler om sanseligheden, men beskrivelsen "er" det sociale, ikke sanseligheden, selv om jeg som forfatter både har reminiscenser af noget, der måske kunne have tilhørt de to unge, den gamle gris og den unge sorte kvinde i mit sanseapparat. Når noget bliver sprogliggjort, så er det socialt, uanset hvad sproget vækker hos den enkelte.

Vi kan som mennesker ikke træde i hinandens sted, krænge vor sanselighed ud. Det, vi oplever hver især, svarer ikke til noget andet end vor egen oplevelse.

Det sociale, de betydninger, der lever i det sociale, kommunikationen med dens betydninger, har sit eget liv, selv om det er betinget af vore individuelle psyke, og sanselighed. Vi er hver især vidne til det sociale på vore egne psykiske betingelser. Vi bidrager til det sociale med

vore kommunikative meddelelser, uden dog nogen sinde at kende det eksakte resultat af de sproglige meddelelser hos vore medmennesker.

Det eneste, vi kan konstatere med sikkerhed, er at udtryk og begreber bruges mere eller mindre i overensstemmelse med de sproglige strukturer, som bestemmer, om meddelelserne fungerer eller ej, og om de lever op til semantiske, grammatiske, logiske og æstetiske krav for gyldighed. Det sociale er disse myriader af forskelligt strukturerede forudsætninger for at kommunikationen fungerer.

Forskellene er der

Forskellene er der. Det sociale er absolut ikke uden grænser, forskelle og forudsætninger. De virker bag om ryggen på os, når vi kaster os i deres vold, lige som de er forudsætningen for deres egen beskrivelse, her hvor vi fokuserer på dem. De ændrer sig med deres beskrivelse, hvilket gør dem endnu mere komplicerede.

D.S.K. er et ekstremt intelligent og socialt menneske. Hans magt var først og fremmest funderet i hans beherskelse af kommunikationen, sin beherskelse af sin selvbeskrivelse. Når han mistede sin magt, var det fordi den blev for overvældende for ham, den greb ham, gled ham af hænde.

De moderne massekommunikationsmedier er en side af magten. De er en stor del af den sociale selvbeskrivelse. Evnen, til at forme det sociale selvbeskrivelse og beskrivelsen af alt andet, er betinget af mange forhold. Men de mennesker, der lever af at forme den sociale selvbeskrivelse gennem medier og via det politiske system, har alle et ekstremt bevidst, reflekteret og distanceret forhold til dem selv og alt andets præsentation.

De er sig selv og deres kommunikative funktion ekstremt bevidst. De ved, at for, at en kommunikativ meddelelse kan fungere som den gnidningsløse formidling af det tilsigtede indhold, så må modtageren, mediebrugeren, lade sin opmærksomhed forsvinde i indholdet, frem for at lade meddelelsen falde i fokus. En beskrivelse fungerer først, når bevidstheden retter sig mod indholdet frem for meddelelsehandlingen eller sproget i sig selv. Det gælder også, hvis det er forskellen mellem meddelelse og indhold, der er indholdet i meddelelsen, som her. De professionelle italesættere er fuldstændigt klar over, at forud-

sætningen for at budskabet i meddelelsen fanger opmærksomheden, er at meddelelsen ikke bliver budskabet, indholdet.

F.eks. er de fuldstændigt klar over, at forudsætningen, for at fordømmelsen skal melde sig i moralsk forstand, er, at mediebrugeren orienterer sig moralsk, og ikke mod moralen, mod selve moralens kode, mod distinktionen mellem godt og ondt, mod distinktionen mellem det moralsk agtværdige og forkastelige. Det kan godt være, at det er distinktionen, der rent faktisk fungerer performativt i den moralske fordømmelse af den gamle mands voldtægt, og at fordømmelsen på ingen måde er umulig at begrunde, men en kommunikator er sig hamrende bevidst om, at moralen selv ikke kan være tema for opmærksomheden der, hvor det er selve den moralske fordømmelse der intenderes med beskrivelsen.

Den moralske distinktion fungerer ved ikke selv at være genstand for opmærksomheden, på samme måde som den seksuelle rus fungerer ved sine forudsætninger, forskelle.

Når Tøger Seidenfaden f.eks. i sin bog, der netop er udkommet, beskriver Henry Kissingers forhold til krig, så stiller den gode Tøger sig på det godes side, og Henry på det ondes, ”som om” Tøger ikke på samme niveau som Henry var i stand til at se ”moralen” ude fra, som om de ikke begge havde et ekstremt reflekteret forhold til netop moralen i deres performance.

Tøgers italesættelse af sig selv som god og Henry som ond er led i den Tøgerske performance.

Moralen var dog hverken mere eller mindre reflekteret hos Kissinger, end den var hos Tøger. De havde begge det til fælles, at de var professionelle italesættere, del af den absolutte elite i det sociale globale iscenesættelse, ekstremt bevidste og reflekterede omkring italesættelsens virkemidler og alt det, som er og var den stort anlagte iscenesættelse af det økonomiske og politiske systems realitet.

Moralen var, for Tøger såvel som for Henry, et virkemiddel, en distinktion, som man for enhver pris måtte holde sig for øje, for ikke selv at falde på den forkerte side i mediebrugers perspektiv. Således var det Tøger, der var den gode, og Henry der var den onde, amoralske og tilhænger af krig i Tøgers performende italesættelse: ” Blandt andet

fortæller han (Tøger) lystigt om en episode, hvor USA's tidligere udenrigsminister Henry Kissinger i 1999 brokkede sig noget så vederstyggeligt over verdenssamfundets krig i Kosovo, som netop havde væltet Slobodan Milosovic.

Ifølge Kissinger var det en umoralsk krig, netop fordi den var moralsk. Noget mere latterligt end at føre krig af moralske, humanitære grunde kunne han ikke forestille sig, gengiver Seidenfaden.”²

Tøger havde som professionel italesætter fin forståelse for nødvendigheden af, at hans magt også var betinget af, at mediebrugeren ikke først og fremmest var fokuseret på italesættelsens magt: ”Gennem tiderne har 'Bildberg Gruppen' fået meget stryg for sin lukkethed og for at være at være en selvbestaltet eksklusiv privat forsamling af magthavere, som på deres hemmelige møder forsøger at sætte dagsordenen for fremtiden og verdenssamfundet uden om de etablerede demokratiske regeringer.

Den påstand har Tøger Seidenfaden ikke meget til overs for.

»Man skal forstå, at det er en ren snakkeklub...»

Tøger kendte om nogen til det, at forudsætningen for italesættelsens magt var betinget af at mediebrugers opmærksomhed centrerede sig om mediets indhold og ikke italesættelsen, magten hos mediet selv. Han var om nogen udtryk for magtens selvbevidsthed omkring italesættelsens performative magt. Derfor var det alt om for Tøger, at reducere den magts inderkreds – som han var del af og som bestod i en høj selvbevidsthed om sig selv og sin funktion – til en snakkeklub, på linie med al anden kommunikation.

I ugen der gik, var det 40 år siden³ at Dan Ellsberg lod den amerikanske administrations interne dokumenter omkring den amerikanske krig i Vietnam sive til New York Times. Her blev de bragt i uddrag i avisen. Indholdet i dokumenterne handlede om administrationens interne begrundelser for at deltage i krigen; hvor 70 % af årsagen til deltagelse lå i ønsket om ikke at tabe ansigt ved at trække sig ud, 20 % i

² <http://politiken.dk/kultur/boger/ECE1308761/seidenfaden-afsloerer-detajler-om-hemmelig-verdensloge/>

³

http://www.elpais.com/articulo/internacional/EE/UU/publica/Papeles/Pentagono/ guerra/Vietnam/elpeuint/20110613elpeuint_16/Tes

det hensigtsmæssige i at holde Kina ude af Vietnam, og 10 % i hensynet til den vietnamesiske befolknings frihed.

Dan Ellsberg blev en meget populær person i medierne for sit bidrag til oplysningen af det amerikanske folk, og administrationen tabte en sag ved den amerikanske højesteret, der blev en principiel milepæl i mediernes kamp for retten til at informere befolkningen om det bureaukrater og politikere ikke ønskede, at den skulle vide.

Dan Ellsberg og medierne vandt over politikerne. Men på trods af det ekstremt belastende i oplysninger om den amerikanske administrations bevæggrunde bag krigsførelsen i Vietnam, så blev Richard Nixon valgt som præsident igen. Det var en kæmpe skuffelse for dem, der sammen med Ellsberg troede på, at de sande og belastende oplysninger ville få folket til at orientere sig anderledes.

Oplevelsen satte befolkningens demokratiske valg i et grimt lys for den gode Ellsberg. Han mistede en del for folket ved den lejlighed.

Den amerikanske befolkning var godt nok splittet over Vietnam-krigen. Men de begrundelser, som Henry Kissinger argumenterede med efter afsløringerne, virkede, på samme måde som han var i stand til at se både moral, politisk og militær magt, som noget der stod i en højere sags tjeneste. På den måde var han i stand til at legitimere sine beslutninger som udenrigsminister på sine forudsætninger, hvor en Tøger Seidenfaden og en Dan Ellsberg siden har legitimeret deres afstandtagen til den pågående krig i Afghanistan, ud fra et ræsonnement, der handler om at krigen er tabt på forhånd på samme måde, som Kissinger endte op med at indrømme at Vietnam-krigen var.

Wikileaks stifter Julian Assange har nu været arresteret i mere end et halvt år⁴. Han er mistænkt for seksuelle overgreb på grundlag af to svenske kvinders anklager. Sagen er mere end speget, idet en af kvindernes udsagn allerede er voldsomt underminerede, som følge af hendes performance på nettet og fordi de to kvinders beskrivelser generelt ikke virker helt overbevisende.

Sagen mod Assange er altså tvivlsom. Men nyhedsbureauer og massemedier har brugt sagen som undskyldning for ikke at fokusere så meget på indholdet i en lang række offentliggjorte dokumenter om-

---

⁴ <http://politiken.dk/udland/ECE1310404/wikileaks-stifter-har-vaeret-i-fodlaenke-i-et-halvt-aar/>

kring krigsførelsen i Afghanistan og omkring den måde, som USA behandler sine modstandere på f.eks. i militærfængslet på Guantana-mo i Cuba. Mediernes måde at fokusere på afslører, at man reelt ikke er særligt villig til at kritisere det amerikanske regime eller orientere sig moralsk fordømmende der, hvor verdens sidste supermagt i den grad er afsløret i at øve vold mod de almindeligt internationalt gæl-dende menneskerettigheder.

Officielt går man ind for oplysning og retten til at sige sandheden, selv om den skulle være ubekvem. I realiteten er medierne først og fremmest ude i deres eget ærinde, hvor de med deres forsøg på at overleve mest af alt bidrager til en højere form for irrationalitet.

Rune Lykkeberg modtog i ugen der gik en demokratistafet, og der blev ved den lejlighed holdt en tale af den tidligere modtager, Carsten Jensen, hvor Jensen roste Rune for at bevæge sig i kampen for sand-heden, hvor Jensen selv var bange for at stå alt for fast på et stand-punkt.

Rune er nok ikke nogen synderligt konsekvent kulturradikal; der er ikke meget bid i hans principielle mangel på vilje til selv at gøre en forskel, dvs. stå fast. F.eks. undskyldte han sidste sommer eksplicit det kollektive karakterselv-mord⁵, som hans kolleger deltog i på Dag-bladet *Information*, da man sammen med resten af den danske presse var løbet med på en løgn om, at socialdemokratiets formand Helle Thornings mand skulle have snydt den danske stat i skat. Undskyld-ningen for hans kolleger i at løbe med en løgn, var, at folket, medie-brugeren, vælgeren, alligevel altid har ret, og at de professionelle ita-lesættere derfor er undskyldt for alt det de render rundt og siger.

Rune holder sig til kampen for de ideologiske sandheder, og angriber først og fremmes ideologiske modstandere i andre medier. Han me-ner, at forbrugeren er som gud, der ser, hører, tåler og tilgiver alt, på en måde så det hele i sidste ende alligevel går op i en højere enhed, det fælles bedste, demokratisk og oplyst. Han er modernist, rationalist og stærk i troen på det højere formål og rationaliteten i det hele.

---

⁵ <http://www.information.dk/245031> Her taler han om at være for eller imod folkedomstolen, hvor det mere handler om, at medieverdenen har fyldt folket med løgn. Efter at det for længst var afslø-ret, at der ikke var nogen skattesag, så fortsatte medierne med at omtale det hele, "som om" der havde været en sag. Det er italesættelse af værste skuffe. Runes undskyldning for sin stands per-formance er klam.

Derfor har han fået sin pris for sin vilje til at bevæge sig uden at gøre den store forskel, under henvisning til, at demokratiet – hvor forbrugeren og kampen om at mænge sig ind hos denne demokratiske højesteretsdommer, der tåler og tilgiver alt – vil føre til den mindst ringe af alle verdener.

At der er forhold, hvis sandhed ikke lader sig afgøre demokratisk, og at selve forsøget på at overleve på mediemarkedet – som kommercielt medie, som aktør på markedet i det hele taget og på markedet for politiske budskaber i særdeleshed – i den grad bidrager til tendensen mod at underminere selve markedet, mediernes og det politiske systems rationalitet, ja det er ikke populært at bringe til torvs; Det faktum, at markedet tenderer mod at underminere sine egne forudsætninger, handler om, at markedet er irrationelt og selvdestruktivt og derfor også aldeles uforpligtende moralsk og intellektuelt. Men Rune ser ikke så meget, der hæver sig over markedet, og er derfor parat til at lade budskabet – om at markedet er uegnet til at tage vare på sig selv – gå under for markedet.

Budskabet om, at det ikke er sikkert, at den livsstil – som de kommercielle medier lever af at beskrive som løsningen på alverdens problemer – lader sig forene med hensynet til naturen, det sociales eksterne mulighedsbetingelser, ja det budskab, det lader sig f.eks. ikke sælge hos de økonomisk højtflyvende, dem som medierne lever af at mænge sig ind hos. Ergo så må budskabet om den syges sygdom gå under for sygdommen, underkaste sig sygdommen, der er ophøjet til højeste princip, markedets og demokratiets guddommelighed.

Budskabet om;

- at de kommercielle mediers performance er en afgørende brik i det sociales selvnegerende adfærd,
- at de økonomisk højtflyvendes forbrug af samfundets mulighedsbetingelser er alt for højt,
- og at den økonomiske omsætning, succes i snæver økonomisk, social, forstand, er aldeles uforenelig med hensynet til samfundets naturlige livsbetingelser, det kan ikke sælges.

Men da man som Rune har ophøjet markedet til dommer, ja så må sandheden om markedet gå under på markedet for sandheder! At det er sandt, at sandheden om det irrationelle i markedet så går under for

markedet, ja det er bare ærgerligt. Men det ændre ikke på, at vi må bøje os for demokratiet, friheden og markedet. Alt andet ville jo være udemokratisk. Således tænker man i demokratibevægelsen, i Europa, hvor man er stærk i troen på, at markedet for holdninger altid får ret⁶. Det er så tilfældigvis både bekvemt, dumt og helvedes selvdestruktivt.

Det kan konkluderes, at idealerne omkring demokratiet, som de flyver højt over Europas himmel, de fungerer først og fremmest som den perfekte undskyldning for en kollektiv ansvarsforflygtigelse i forhold til det største problem, som menneskeheden står over for. Det største problem er, at mennesket tenderer mod at smadre sine naturlige livsforudsætninger som konsekvens af de akkumulerede effekter af de humane forsøg på at overleve og vinde succes i snæver social forstand. Medierne og de åh så demokratiske politikere hygger sig med ideologiske konflikter, imens de bidrager maksimalt til realitetens konflikt, menneskeheden konflikt med sine fundamentale livsvilkår.

Det moderne samfund flygter fra realitetens konflikt ind i ideologiernes bekvemme konflikt. Demokratistafettens tildeling til Rune Lykkeberg afslørede, hvor lidt forpligtende der er i de kommercielle mediers performance. Når "den mindst ringe" med Rune i spidsen er så elendig, ja så er evnen til at gøre en forskel, forpligtende iagttagelse, i den kommercielle medieverden væk. Markedet og demokratiet har sejret ad helvede til.

Læg mærke til at min fordømmelse er mere end en almindelig moralsk fordømmelse. Den handler om, at vor livsstil er irrationel, selvnegerende og at den almindelige italesættelse af de bekvemme ideologiske og sociale konflikter dækker over samfundets konflikt med sine egne forudsætninger. Derfor er de demokratiske debatter og de sociale konflikter uforpligtende, sådan som de udleveres demokratisk under Europas himmel.

I kantiansk forstand er viden forpligtende. Dvs. i overensstemmelse med Immanuel Kants ånd, så er det, der finder sted i det moderne samfunds stort anlagte dagsorden, aldeles uforpligtende og irrationelt.

Min iagttagelse hviler på en moralsk betragtning, men den er mere end moral og ideologi. Den er funderet i hensynet til forudsætningen

---

⁶ Prisen uddeles af Europas demokratibevægelse:

http://www.deo.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=195&Itemid=42

for enhver social problemstillings gyldighed, noget der figurerer over hensynet til demokrati og økonomisk vækst. Det gør en forskel.

Mvh. Steen
Odense d.18/6 2011